

mularet, & quasi palinodiam diceret, demumque prædium ejus supplex imploraret. Ratus Constantinus præclaram afulgere componendorum omnium dissidiorum, stabilitque ineunda pacis occasionem, solumque Athanasium cum sua factione per damnabile pertinaxque odium his optatissimis successibus obistere, litteras comminatorias ad Athanasium misit, nisi Arium in suam reciperet Ecclesiam. At ille intelligens quam exitiosa pestis futurus esset Arius apud suos, & quantam stragem lupus ille insidiator, ovina pelle indutus, esset editurus, si eum contingeret admitti, tantam simul prudentiam & constantiam adhibuit, ut Imperator ab eo proposito destiterit. Videndus ipse Athanasius in Apolog. 2. & Rufinus, & Theodoritus, & Sozomenus, qui ea pariter referunt quæ proxime sequuntur.

4. Eusebius Nicomediensis omnis doli & scelerum fabricator, adversus Athanasium novas incessanter accusationes apud Constantinum fruit: inter quas insignes fuere, de occiso per eum Arsenio Episcopo, atque ad fovendam intentatam querelam in loco sibi assignato delitesceret. Hinc factum ut Arsenio nullibi locorum comparente, Eusebiani duplicis hujus criminis ementiti Athanasium coram Imperatore postulaverint: eidemque amputatam, atque conditam hominis manum, quam Arsenii esse dicebant, ostentaverint, deposcentes a Constantino, tam immane scelus obstupescere, condignum pro rei atrocitate supplicium. His relictis Athanasius clam misit investigatum per loca diversa, si forte reperiri posset Arsenius, aut aliqua de ipso fama percipi. Missus ad hanc perquisitionem Diaconus locum addidit latebrarum Arsenii: cujus custodes comperto Diaconi adventum Arsenium navigio celeriter impostum, per amnem Nilum in partes alias devehi curant. Tum hujus custodiæ præfectus Primus scriptis quam citissime litteris Joannem admonet istius consilium calumniæ, promotoremque ut ab ista desinat accusatione. Jam enim viventis Arsenii latebras innotuisse per confessionem a Diacono exceptam quatuor ejus loci, quos nominat, Monachorum: seque Primum una cum Elia fuisse ad Augustalem Præfectum opera Diaconi perductum, coram quo rei evidentia coacti, dolum omnem & calumniam adversus Athanasium constatam juridice confessi sint. Paphnutius quoque Monachus his Primi litteris subscripsit, remque ita esse confirmavit. Nec longe post Tyri deprehensus ab aliis Arsenius fuit, quorum etiam fuit apud acta publica testificatio excepta. Ipse quidem Arsenius cum Primo ejus custode deprehensus, præfractæ se eum esse negavit, sed mox adductus in conspectum Pauli Episcopi Tyri, qui ipsum de facie jam pridem noverat, se Arsenium esse confessus est, omnemque imposturam molitionem aperuit. Neque id satis, sed ipsamet Arsenius & Joannes calumniarum adversus Athanasium fructuarum consilium, scriptis ad Athanasium litteris, ejurato per eas Meletiano schismate flagitiosaque factione, veniam ab eo postularunt, & sub ipso inviolabilem deinceps communionem. Quæ omnia singulatim refert Athanasius Apolog. 2. & epistola Synodica Concilii Alexandrini. Sed non multo post iterata perfidia Joannes ille a promissis descivit, seque denuo Meletianis & Eusebians omnis flagitii ministrum adjunxit. Arsenium vero probabile est in officio perstitisse, cum ejus legatur ad Concilium Sardicense subscriptio. Quis non judicaret his probationibus tam multiplicibus, tam perspicuis, omnique exceptione majoribus, istoque tam inopinato rerum successu indelebilem confusionem æternamque silentium adversariis Athanasii indicium iri? Eisque Constantinum tamquam notoriis & nequissimis impostoribus fidem omnem deinceps abrogaturum? Illi tamen veriti non sunt easdem veterarias accusationes identidem renovare, aliasque novas fabricare, ut virum sanctissimum & innocentissimum ultimo exitio disperderent.

6. Altera de Ichyra in Athanasium ab Eusebians machinata est impostura. Erat Ichyras vir laicus, vici cujusdam exilis in Mareotide incola, quæ regio est Ægypti, sic denominata a Mareotide lacu quo alluitur. Vir iste affectavit, tametsi merus laicus, Sacerdotio consecrari a Collutho flagitioso & ambitioso Sacerdote, qui se fingens Episcopum ausus fuerat ordinationes inanes & imaginarias conficere, in scis aut etiam inivitis

propriis eorum, quibus sacrilegas manus imponebat, Episcopis. Veruntamen in Concilio Alexandrino ann. 324. quod fuerat ab Osio convocatum, Colluthus declaratus fuit nihil aliud esse quam Sacerdos; & irritæ dictæ sunt quascunque attentaverat ordinationes: ipseque Ichyras ibidem nominatim in vulgus laicorum reductus fuit: quippe qui non aliunde initiatus fuerat quam a Collutho tantum Presbytero. Sed pervicax Ichyras nihilo fecius in obscuro viculo suo se pro Sacerdote gerebat. Qua de re admonitus est Athanasius a vicini oppidi Presbytero, cujus curæ viculus ille subiciebatur, in quo Ichyras se pro Sacerdote gerebat. Eum ergo qui admonerat Sacerdotem una cum Macario Alexandrinæ Ecclesiæ Presbytero misit citatum Ichyras, ut se coram sifteret accusationi falsi usurpati Sacerdotii responsurus. Missi ambo Sacerdotes Ichyras per ægritudinem decubentem comperunt: nec aliud protus agunt, quam quod verbis significant Ichyras parentibus, ut ipsum ex parte Athanasii admovent, ne posthac Sacerdotibus officiis se ingerat. Qui porro Ichyras illic communicabant, vix hominum septem numerum, eorumque agræsum & rusticorum complebant: nec vero eidem Ichyræ proprii parentes post Concilium ab Osio celebrati decretum ulla tenus adhaerant. Nulla vero Ecclesia nullumque sacellum in eo pago structum erat; sed Ichyras inane & sacrilegum exercebat ministerium in profano, privatique conclavi, ad infantem & orphanum quemdam pertinente, cujus nomen erat Ison. Convalescens demum Ichyras, atque a propriis parentibus, qui Athanasio communicabant, monitus ut a ministerio desisteret: ille incorrigibilis persistens, id unum providit, ut se hostibus Athanasii adjungeret, quo, illorum fretus potestate, illius legitimæ potestati sibi debitis pœnis prariperet. Igitur se Meletianis adjunxit schismaticis, quorum interventu Eusebianorum sibi patrocinium asseruit. Horum suasio- ne litem accusationis in Athanasium intendit, quam Nicomediensis apud Constantinum prosecutus, instaurari postmodum curavit in Tyria pseudosynodo, sacri calicis ab Athanasio effracti, eversique altaris atque in humum projecti divini Sacramenti, facti voluminis discepti, destructæ usque ad fundamentum Ecclesiæ. Hæc enim omnia mentiebantur: fuisse in pago illo Ecclesiam, & in ea sacrificasse Presbyterum Ichyras; quo vero tempore ipsum ægritudo in lecto detinebat, adventasse Athanasium, qui tamen procul inde tunc aberat, ingentique scandalo illa omnia sacrilegia perpetrasse, per summam nequitiam ab ipsis, qui judices futuri erant, conficta, ut Athanasium innocentem opprimerent.

7. Ad ista itaque, aliaque calumniosæ crimina dijudicanda, hortante Nicomediensi Constantinus conventum Episcoporum Cæsareæ Palæstinæ indicit; eorum scilicet quos Nicomediensis designaverat; quibus præsidem constituit alterum Eusebium Cæsareensem Episcopum. Missus fuit, quem Eusebiani optarunt, Dionysius Comes, militari manu succinctus ad compendendas simulatas, & silentium, ubi opus esset, indicendum. Citatur ad causam dicendam Athanasius, qui primum odientium se judicium declinavit, nec tantum ut suspectorum, sed etiam ut incompetentium. Nec enim illorum suberat jurisdictioni, utpote altioris præ illis omnibus sedis Ecclesiæque Pontifex. Quam rem contumaciæ superbiaque attribuentes adversarii, Constantinum in eum gravius exasperant, a quo litteræ inceptoratæ in ipsum scriptæ mandant, ne Synodi cognitionem declinet: quam Cæsareæ Tyrum eodem tempore transferri jubet. Postquam Eusebiani relicta Cæsareæ Tyrum commigraverunt, eodem adventavit Athanasius secum adducens quadraginta septem Ægyptiæ Diocesis Episcopos, quos inter eminebant Potamon & Paphnutius, confessionis gloria illustres. Eusebiani vero Antilites sexaginta conveniant, ut scribit Socrates lib. 1. cap. 20. quibus omnibus Eusebius Cæsareensis præsidebat. Jubent Eusebiani Athanasium stare eum, ad Synodi interrogata responsurum. Tum vero Potamon Heraclæ in Ægypto Episcopus, ut refert Epiphanius hæres. 68. conversus ad Cæsareensem, hæc illi lacrymans exprobravit: Tu Eusebi sedens stare in conspectu tuo Athanasium jubes? Quis tantam non perhorrescat indignitatem? Anne meministi, furente gentiliū persecutione, te mecum in carcerem fuisse detrusum? Illic orbatus oculo sui, ut in hac facie vides, quia malui quidvis perpeti, quam fidem Christo promissam prodere: tu vero dimissus es integer & illæsus, quia gentilis Magistratus acquiescens voluntati, libertatem tuam, & indemnitate prodicione redemisti Christianæ religionis.

8. Protelatus primum Athanasius de judicium incompetentia fuit, sed ipse a Synodo declinatione rejecta, producti sunt accusatores ex Meletiana factione, manum exhibentes, quam mentiebantur occiso per Athanasium

nasium Arsenio excisam, & ad magicas præstigas referatam. Præcipuus accusator erat ipse Joannes, qui veniam a se fabricatæ nequitie calumnias ab ipso Athanasio petierat & obtinuerat. Sed eum Eusebiani post secleris a se designati confessionem, suas denuo in partes pellexerant. Ipse vero Arsenius Deo sic providente ad Athanasium nocte præcedente clam diverterat: eumque disposuit Athanasius, ut a longe sequens & quantum fieri posset, demisso apertoque vultu se ad fores loci, in quo Synodus habebatur, proriperet. Interrogatus itaque de hoc scelere Athanasius, rogavit hominem suæ justificationi pernecessarium ad fores antanem introduci. Introducitur Arsenius amboque brachiis sub pallio, quo erat amictus, occultatis, stetitque a tergo Athanasii: qui rogavit Episcopos num quis eorum Arsenium probe noverit? Respondentibus se noverisse, palam producit qui latuerat Arsenium. Amota igitur utraque ex lateribus pallii lacinia, en inquit dexteram Arsenii manum, en pariter ejus sinistram. Aut igitur hunc insitite tres habuisti manus, aut rationem ab illis exigite, qui excisam alterius hominis proculdubio ab eis interempti manum in hoc judicium prodixerunt, undenam illam haberint, nec tantum crimen indicisum relinquantur. Introducta est etiam femina procacissima impudentiæ, ut Athanasium stupri sibi ab eodem per vim illati postularet. Interrogatur Athanasius quid habeat responsi ad illam mulieris criminationem? Ille consulto tantisper silet, sed non Timotheus, Athanasii Presbyter, qui ultro se propiciens; Egone (inquit) o mulier tuas sum ingressus ades? Egone tibi vim intuli? Cui illa intento in eum brachio: Tu ipse es scelestissime, qui per caritatem hospitio in meas ades acceptus, virginitatem, quam Deo sacraveram, abstulisti; & invitam omnibusque viribus resistente violasti. Præcipit Concilium feminam dimitti, obstante Athanasio nequaquam dimittendam, sed inquirendum in presentem, & cognoscendum, quisnam hæc fraudes & crimina confixerit. Horum fidem facit Theodoritus lib. 1. cap. 30.

9. Athanasius ex illo malignantium conventu auxiliante Dionysio Comite digressus, ad Imperatorem, qui tunc Constantinopoli versabatur, confugit, vixque in ejus colloquium admittitur, fraudes adversantium sibi, & quidquid in illo conventu gestum erat, enunciat: ejusque opem ac præsidium adversus calumniantes re ipsa convictos implorat. Qui vero Tyri confederat Eusebiani, ex suo cœtu Episcopos in Mareotidem delegant Theognim, Theodorum, Marim, Macedonium, Ursacium, & Valentem de fracto calice inquisituros. Hi rejectis quasi suspectis probis omnibus qui rem ipsam viderant, & pro veritate testimonium dicere parati erant, solos a se corruptos, & pollicitationibus, aut minis aut pretio emendicatos & subornatos in testimonium admittit. Cumque Tyrum remeassent, Conciliabulum istud Athanasium ut flagitiorum convictum, tum per fugam sive subtractionem a judicio, quam per juridicam inquisitionem, testesque juratos, damnat, sive que depellit Episcopatu; prohibet quoque Alexandria accessu, ne per illum seditiones & tumultus ea in urbe concitentur. Litteras etiam rerum a se gestarum plenas falsitatem ad Constantinum perscribunt, & ad diversas Ecclesias, quibus omnem prohibent cum Athanasio communionem.

10. Peracta Tyri pestilente Synodo Eusebiani mandato Constantini Jerosolymam conveniunt ad Basilicæ dedicationem, quam magnificis sumptibus extruxerat. Dumque illi Jerosolyma consistunt, in qua civitate, damnato ad crucem JESU Christo, Barabbas fuerat absolutus, post damnatum a se Athanasium, iidem Pseudopiscopi Arium, novam confessionem, in qua omnis supprimebatur consubstantialis Filii mentio, profitentem, publicæ gratulatione amplectuntur, & in communionem recipiunt, eundemque Synodalibus litteris Imperatori commendant, obnixè rogantes ut illum sinat Alexandria ingredi. Sub his Athanasius, innumeris superatis per aulicos obstaculis, qui ipsum Principis accessu arcebat, Imperatorem quamvis invitum convenit, eique adversariorum persequam nequitiam manifestasque fraudes palavit. His compertis Constantinus Antilites, qui Tyri confederant, indidemque Jerosolymam concesserant, Constantinopolim ad se accessit, judicii contra Athanasium sui rationem reddituros. Ceteris Episcopis ob secleris conscientiam detrectantibus, moralisque neccentibus, sex tantummodo regiam in urbem adventarunt, suæ in aula potestati suarumque fraudum consili præstigiis: uterque scilicet Eusebius Nicomediensis & Cæsareensis, Theognis, Patrophilus, Ursacius, & Valens, qui judicii Synodalis ut examen declinarent, veteribus omittis calumniis, novas alias in Athanasium commentati sunt, per quas denuo Constantinum in Athanasium concitarunt, hunc comminatum fuisse asseverantes prohibentibus, *Notitiæ Ecclesiasticæ.*

biturum se annonæ ex Ægypto transvectionem ad regiam civitatem, atque testes partim a seipsis, partim a Dionysio corruptos producere quinque Ægyptios Episcopos, ex illorum numero, qui Athanasium comitati in Tyri Pseudosynodo defenderant. Constantinus hac de re Athanasio graviter succensens, Trevis illum exulare jubet. Non tamen permisit Eusebians, quod enixe postulabant, alium ejus loco sufficere Antistitem. Hoc tamen obtinere, ut Alexandriam, unde Athanasius eiciebatur, regrederetur execrabilis Arius. Verum statim atque in illa civitate versari cepit hæresiarcha, omnia tumultu & violentiis replevit, ideoque Alexandria eum Constantinus revocavit.

11. Treviros profectus Athanasius a Maximino civitatis illius Episcopo atque ab ejus plebe & Clero, tanquam Dei Angelus, atque uti vere erat, invictissimus fidei confessor & assertor, exceptus est. Interim Eusebiani tantopere apud Constantinum prevaluerunt, ut ipse Arium respicientiam simulantem benignissimis litteris ad se acciverit, in ipsa regia civitate fidelium communionem potiturum, & mox accedentem hæresiarcham singulari gratia lætitiæque complexus sit. Tunc Alexander dignissimus Constantinopolitanæ Præsul Ecclesiæ, postquam frustra Imperatorem admonuit, rogavit & obtestatus est, jejuniis, lacrymis & orationibus intentus, noctem integram Deo supplicans in Ecclesia exequavit. Postridie Arius cum amplissimo nobilium aulicorum & Imperialium satellitum comitatu, agmen ducente Nicomediensi Eusebio, ad templum specie triumphi progreditur: sed medio in itinere, urgente alvi necessitate, cogitur de via in publicum secedum divertere, in quo divina exceptus ultione medius instar proditoris Judæ crepuit, diruptique viscerum compagibus, foedissimam animam cum intestinis effudit. Ipseque Constantinus divinam in nefarium hominem vindictam agnoscens, revocate Athanasium Trevis exulantem animo proposuit, nec tamen re præstitit, accedente subinde morbo: & ad calida balnea remediis causæ profectus, morte occubuit in Nicomedia suburbano, anno Imperii, secundum Eusebii supputationem, trigesimo primo, suæ vero ætatis circiter sexagesimo tertio, qui erat Christi trecentelimus trigessimus septimus.

GESTA AB ARIANIS

post obitum Constantini.

1. Constantino ex vivis ablato, qui prior natus superstes erat Constantinus junior dictus, Nicæne fidei cultor ex Galliis, in quibus regnabat, Athanasium cum honorificis litteris Alexandriam remisit; non auso Constantio, qui erat natu secundus, cui parebat Ægyptus, quamquam iste Arianam aperte profitebatur impietatem, obistere metu fraterni belli, infestatibus etiam ditionis suæ fines Persarum armis. Quicumque etiam alii Orthodoxi Episcopi a Tyri Conciliabulo propriis abdicati fuerant Ecclesiis, restituti sunt communi Catholicorum Principum opera, Constantini junioris & Constantis, qui erat trium fratrum natu minimus: Eaque occasione Arianæ seditiones & tumultus passim in ditionibus Constantii excitantur, pristinas calumnias toties refutatas renovant, novaque commentati sunt de homicidiis in Athanasio redivi ab ejus gregalibus perpetratis, de frumento ab eo subrepto, quod Constantinus pater viduis Ægypti & Libyæ in earum alimoniam distribui constituerat, & de infracto Synodi Tyri decreto, quo fuerat Athanasius Episcopatu abdicatus, quem tamen temerario ausu resumpserat. Quia vero Ariani odio Athanasii ad tres fratres Augustos, ad Julium quoque Romæ Pontificem, simulque ad omnes propemodum Ecclesias litteras mittebant hæc calumniis referatas, necessarium judicantur intemeratæ fidei Episcopi Alexandria Synodum convenire, in qua illa omnes accusationes jure examine discernerentur. Quod ubi fidelissime & accuratissime præstitum fuit, prolixam, quæ superest, Synodicam epistolam ad universas Ecclesias direxerunt: in qua calumnias in causa Ichyræ & Arsenii, aliasque superadditas accusationes invictissimis profingant argumentis, earumque infamiam omnem in accusantium capita refundunt ad summam Eusebianorum ignominiam. Incidit Alexandria hæc Synodus in annum Christi 339.

2. Eusebiani tamen, ut se de communionem primæ sedis lactare possent, simulque metuentes ne sibi ipsis contraria foret, nisi eam officio simul & suis ordinariis fraudibus prævenirent, tres ad Julium Romanæ Ecclesiæ Episcopum misere Legatos, Macarium Presbyterum, Marty-